

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమద్భాగవతే ఉద్ధవగీతాసు
॥ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

బద్ధో ముక్త ఇతి వ్యాఖ్యా గుణతో మే న వస్తుతః ।
గుణస్య మాయామూలత్వాన్న మే మోక్షో న బంధనం ॥ 6.1 ॥

శోకమోహౌ సుఖం దుఃఖం దేహపత్తిశ్చ మాయయా ।
స్వప్నో యథాఽఽత్మనః ఖ్యాతిః సంసృతిర్న తు వాస్తవీ ॥ 6.2 ॥

విద్యావిద్యే మమ తనూ విద్ధ్యుద్ధవ శరీరిణాం ।
మోక్షబంధకరీ ఆద్యే మాయయా మే వినిర్మితే ॥ 6.3 ॥

ఏకస్యైవ మమాంశస్య జీవస్యైవ మహామతే ।
బంధోఽస్యావిద్యయానాదిర్విద్యయా చ తథేతరః ॥ 6.4 ॥

అథ బద్ధస్య ముక్తస్య వైలక్షణ్యం వదామి తే ।
విరుద్ధధర్మిణోస్తాత స్థితయోరేకధర్మిణీ ॥ 6.5 ॥

సుపర్ణావేతౌ సదృశౌ సఖాయౌ
యదృచ్ఛయైతౌ కృతనీడౌ చ వృక్షే ।
ఏకస్తయోః ఖాదతి పిప్పలాన్న -
మన్యో నిరన్యోఽపి బలేన భూయాన్ ॥ 6.6 ॥

ఆత్మానమన్యం చ స వేద విద్యా -
నపిప్పలాదో న తు పిప్పలాదః ।
యోఽవిద్యయా యుక్స్ తు నిత్యబద్ధో
విద్యామయో యః స తు నిత్యముక్తః ॥ 6.7 ॥

దేహస్థోఽపి న దేహస్థో విద్వాన్ స్వప్నాద్ యథోత్థితః |
అదేహస్థోఽపి దేహస్థః కుమతిః స్వప్నదృగ్ యథా || 6.8 ||

ఇంద్రియైరింద్రియార్థేషు గుణైరపి గుణేషు చ |
గృహ్యమాణేష్వహం కుర్యాన్న విద్వాన్ యస్త్యవిక్రియః || 6.9 ||

దైవాధీనే శరీరేఽస్మిన్ గుణభావ్యేన కర్మణా |
వర్తమానోఽబుధస్తత్ర కర్తాస్మీతి నిబద్ధ్యతే || 6.10 ||

ఏవం విరక్తః శయన ఆసనాటనమజ్జనే |
దర్శనస్పర్శనఘ్రాణ భోజనశ్రవణాదిషు || 6.11 ||

న తథా బద్ధ్యతే విద్వాంస్తత్ర తత్రాదయన్ గుణాన్ |
ప్రకృతిస్థోఽప్యసంసక్తో యథా ఖం సవితానిలః || 6.12 ||

వైశారద్యేక్షయాసంగశితయా చిన్నసంశయః |
ప్రతిబుద్ధ ఇవ స్వప్నాన్నానాత్వాద్ వినివర్తతే || 6.13 ||

యస్య స్యుర్వీతసంకల్పాః ప్రాణేంద్రియర్షనోధియాం |
వృత్తయః స వినిర్ముక్తో దేహస్థోఽపి హి తద్గుణైః || 6.14 ||

యస్యాత్మా హింస్యతే హింస్పైర్యేన కించిద్ యదృచ్ఛయా |
అర్చ్యతే వా క్వచిత్తత్ర న వ్యతిక్రియతే బుధః || 6.15 ||

న స్తువీత న నిందేత కుర్వతః సాధ్వసాధు వా |
వదతో గుణదోషాభ్యాం వర్జితః సమదృఙ్మునిః || 6.16 ||

న కుర్యాన్న వదేత్ కించిన్న ధ్యాయేత్ సాధ్వసాధు వా |
ఆత్మారామోఽనయా వృత్త్యా విచరేజ్జడవన్మునిః || 6.17 ||

శబ్దబ్రహ్మణి నిష్ఠాతో న నిష్ఠాయాత్ పరే యది ।
శ్రమస్తస్య శ్రమఫలో హ్యధేనుమివ రక్షతః ॥ 6.18 ॥

గాం దుగ్ధదోహమసతీం చ భార్యాం
దేహం పరాధీనమసత్ప్రజాం చ ।
విత్తం త్వతీర్థీకృతమంగ వాచం
హీనాం మయా రక్షతి దుఃఖదుఃఖీ ॥ 6.19 ॥

యస్యాం న మే పావనమంగ కర్మ
స్థిత్యుద్భవప్రాణనిరోధమస్య ।
లీలావతారేప్సితజన్మ వా స్యాద్ -
వంధ్యాం గిరం తాం బిభృయాన్న ధీరః ॥ 6.20 ॥

ఏవం జిజ్ఞాసయాపోహ్య నానాత్వభ్రమమాత్మని ।
ఉపారమేత విరజం మనో మయ్యర్వ్య సర్వగే ॥ 6.21 ॥

యద్యనీశో ధారయితుం మనో బ్రహ్మణి నిశ్చలం ।
మయి సర్వాణి కర్మాణి నిరపేక్షః సమాచర ॥ 6.22 ॥

శ్రద్ధాలుర్మే కథాః శృణ్వన్ సుభద్రా లోకపావనీః ।
గాయన్ననుస్మరన్ కర్మ జన్మ చాభినయన్ ముహూః ॥ 6.23 ॥

మదర్థే ధర్మకామార్థానాచరన్ మదపాశ్రయః ।
లభతే నిశ్చలాం భక్తిం మయ్యుద్ధవ సనాతనే ॥ 6.24 ॥

సత్సంగలబ్ధయా భక్త్యా మయి మాం స ఉపాసితా ।
స వై మే దర్శితం సద్భిరంజసా విందతే పదం ॥ 6.25 ॥

శ్రీఉద్ధవ ఉవాచ

సాధుస్తవోత్తమశ్లోక మతః కీదృగ్విధః ప్రభో |
భక్తిస్త్యయుపయుజ్యేత కీదృశీ సద్భిరాదృతా || 6.26 ||

ఏతన్నే పురుషాధ్యక్ష లోకాధ్యక్ష జగత్ప్రభో |
ప్రణతాయానురక్తాయ ప్రపన్నాయ చ కథ్యతాం || 6.27 ||

త్వం బ్రహ్మ పరమం వ్యోమ పురుషః ప్రకృతేః పరః |
అవతీర్ణోఽసి భగవన్ స్వచ్ఛోపాత్తపుథగ్వపుః || 6.28 ||

శ్రీభగవానువాచ
కృపాలురకృతద్రోహస్తితిక్షుః సర్వదేహినాం |
సత్యసారోఽనవద్యాత్మా సమః సర్వోపకారకః || 6.29 ||

కామైరహతధీర్ధాంతో మృదుః శుచిరకించనః |
అనీహో మితభుక్ శాంతః స్థిరో మచ్ఛరణో మునిః || 6.30 ||

అప్రమత్తో గభీరాత్మా ధృతిమాంజితషడ్గుణః |
అమానీ మానదః కల్యో మైత్రః కారుణికః కవిః || 6.31 ||

ఆజ్ఞాయైవం గుణాన్ దోషాన్ మయాఽఽదిష్టానపి స్వకాన్ |
ధర్మాన్ సంత్యజ్య యః సర్వాన్ మాం భజేత స సత్తమః || 6.32 ||

జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వాఽథ యే వై మాం యావాన్ యశ్చాస్మి యాదృశః |
భజంత్యనన్యభావేన తే మే భక్తతమా మతాః || 6.33 ||

మల్లింగమద్భక్తజన దర్శనస్పర్శనార్చనం |
పరిచర్యా స్తుతిః ప్రహ్వగుణకర్మానుకీర్తనం || 6.34 ||

మత్కథాశ్రవణే శ్రద్ధా మదనుధ్యానముద్ధవ |
సర్వలాభోపహరణం దాస్యేనాత్మనివేదనం || 6.35 ||

మజ్జన్మకర్మకథనం మమ పర్వానుమోదనం ।
గీతతాండవవాదిత్ర గోష్ఠీభిర్మధ్యహోత్సవః ॥ 6.36 ॥

యాత్రా బలివిధానం చ సర్వవార్షికపర్వసు ।
వైదికీ తాంత్రికీ దీక్షా మదీయవ్రతధారణం ॥ 6.37 ॥

మమార్చాస్థాపనే శ్రద్ధా స్వతః సంహత్య చోద్యమః ।
ఉద్యానోపవనాక్రీడ పురమందిరకర్మణి ॥ 6.38 ॥

సమ్మార్జనోపలేపాభ్యాం సేకమండలవర్తనైః ।
గృహశుశ్రూషణం మహ్యం దాసవద్ యదమాయయా ॥ 6.39 ॥

అమానిత్వమదంభిత్వం కృతస్యాపరికీర్తనం ।
అపి దీపావలోకం మే నోపయుంజ్యాన్నివేదితం ॥ 6.40 ॥

యద్ యదిష్టతమం లోకే యచ్ఛాతిప్రియమాత్మనః ।
తత్తన్నివేదయేన్మహ్యం తదానంత్యాయ కల్పతే ॥ 6.41 ॥

సూర్యోఽగ్నిర్బ్రాహ్మణా గావో వైష్ణవః ఖం మరుజ్జలం ।
భూరాత్మా సర్వభూతాని భద్ర పూజాపదాని మే ॥ 6.42 ॥

సూర్యే తు విద్యయా త్రయ్యా హవిషాగ్నౌ యజేత మాం ।
ఆతిథ్యేన తు విప్రాగ్ర్యే గోష్ఠ్యంగ యవసాదినా ॥ 6.43 ॥

వైష్ణవే బంధుసత్కృత్యా హృది ఖే ధ్యాననిష్ఠయా ।
వాయౌ ముఖ్యధియా తోయే ద్రవ్యైస్తోయపురస్కృతైః ॥ 6.44 ॥

స్థండిలే మంత్రహృదయైర్భౌగైరాత్మానమాత్మని ।
క్షేత్రజ్ఞం సర్వభూతేషు సమత్వేన యజేత మాం ॥ 6.45 ॥

ధిష్ణేష్వేష్వితి మద్రూపం శంఖచక్రగదాంబుజైః |
యుక్తం చతుర్భుజం శాంతం ధ్యాయన్నర్చేత్ సమాహితః || 6.46 ||

ఇష్టాపూర్తేన మామేవం యో యజేత సమాహితః |
లభతే మయి సద్భక్తిం మత్స్మృతిః సాధుసేవయా || 6.47 ||

ప్రాయేణ భక్తియోగేన సత్సంగేన వినోద్ధవ |
నోపాయో విద్యతే సద్యజ్ ప్రాయణం హి సతామహం || 6.48 ||

అథైతత్ పరమం గుహ్యం శృణ్వతో యదునందన |
సుగోప్యమపి వక్ష్యామి త్వం మే భృత్యః సుహృత్ సఖా || 6.49 ||

|| ఇతి ఉద్ధవగీతాసు షష్ఠోఽధ్యాయః సమాప్తః ||